

ÅRSRAPPORT 2019

KOMPETANSESENTER
I LINDRENDE BEHANDLING
MIDT-NORGE

1. INTRODUKSJON

Kompetansesenter i lindrende behandling (KLB) Midt-Norge er ett av fire regionale kompetansesentre i palliasjon. KLB arbeider for best mulig palliativ behandling, pleie, omsorg og livskvalitet for pasienter og pårørende i Midt-Norge.

KLB er en pådriver for faglig utvikling av palliasjon i regionen, både ved sykehusene og kommunene i Trøndelag og Møre og Romsdal. Virksomheten drives i tråd med Nasjonalt handlingsprogram for palliasjon.

1.1. MÅLSETTING

KLB Midt-Norge skal fremme palliasjon regionalt og bidra til bedre pasientbehandling lokalt, regionalt og nasjonalt. Våre fokusområder i 2019 har vært:

- Videreutvikling av et palliativt tjenestetilbud med høy kvalitet i spesialist- og kommunehelsetjenesten
- Å styrke kompetansen innen kreft og palliasjon på alle nivå gjennom forskning (inkludert egeninitiert forskning), fagutvikling, undervisning og samhandling
- Utvikling og oppfølging av standardiserte pasientforløp
- Formidling av forskningsresultater, gjeldende praksis og muligheter for kompetanseheving
- Implementering av nasjonale retningslinjer i klinisk praksis

2. ORGANISERING OG SAMARBEIDSPARTNERE

2.1. ORGANISERING OG PERSONELL

KLB er en del av Avdeling undervisning og forskning, Kreftklinikken.
Den kliniske virksomheten foregår ved Seksjon lindrende behandling (SLB).

Følgende personer var tilknyttet KLB i 2019:

- Overlege og leder Erik Torbjørn Løhre
- Overlege Anne Kvikstad
- Overlege Morten Thronæs
- Overlege Elisabeth Brenne
- Kreftsyepleier Marianne Haug Johansen
- Kreftsyepleier Grete Søbstad
- Forskningskoordinator Ragnhild Green Helgås
- Sykepleier/prosjektkoordinator Laila Skjelvan

2.2. SAMARBEIDSPARTNERE

KLB samarbeider med en rekke ulike aktører, som sentrale myndigheter, lokale, regionale og nasjonale organisasjoner og helsepersonell med erfaring innen palliasjon.

Nasjonale og internasjonale samarbeidspartnere:

- European Palliative Care Research Centre (PRC)
- Helsedirektoratet
 - Godkjenning av utdanningssteder i Kompetanseområdet palliativ medisin
 - Revisjon av Handlingsprogrammet
- Helse- og omsorgsdepartementet
- Legeforeningen
- Norsk forening for Palliativ Medisin (NFPM)
- Norsk palliativ forening (NPF)

Regionale samarbeidspartnere:

- Fylkesmannen i Trøndelag
- Kommunehelsetjenesten og ressursnettverk i Midt-Norge
- Kreftkoordinatorer i regionen
- Kreftforeningen
- Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet (NTNU)
- Palliative team i Midt-Norge, lokalisert både ved sykehus og i kommuner
- Regionale kompetansesentre i lindrende behandling i Nord, Vest og Sør-Øst

Lokale samarbeidspartnere:

- Institutt for klinisk og molekylær medisin (IKOM), Fakultet for medisin og helsevitenskap, NTNU
- Pusterommet og Vardesenteret
- Nasjonal kompetansetjeneste for sammensatte lidelser, St. Olavs hospital
 - Øvrige deler av Avdeling undervisning og forskning, Kreftklinikken
 - Seksjon lindrende behandling, Kreftklinikken
 - Andre klinikker som arbeider med palliasjon

3. FAGUTVIKLING I REGIONEN

Det er et overordnet mål at palliativ virksomhet skal være kunnskapsbasert og i henhold til nasjonale retningslinjer. Pasienttilpassede forløp er viktige i implementeringen av ny kunnskap. KLB har et ansvar for utarbeidelse av prosedyrer og retningslinjer for eget helseforetak og egen region, inkludert kompetansenettverk av ressurspsykepleiere, samt oppfølging av palliative tiltak og prosjekter i regionen.

- KLB har gjennomført regionale fagdager i Malvik, Levanger og Averøy, i tillegg til en fagsamling for palliative team. De regionale fagdagene samlet totalt ca. 230 deltakere fra både spesialist- og kommunehelsetjenesten. Tema for fagdagene var strukturerte samtaler og kommunikasjonsverktøy med pasient og pårørende, som palliativ plan og kartleggingsverktøyet CSNAT for støttebehov til pårørende. I tillegg ble aktuelle lokale prosjekter presentert på hvert sted.

3.1. KOMMUNALE PROSJEKTER

På oppdrag fra Helsedirektoratet behandler Fylkesmannen i Trøndelag søknader til kommunene i Møre og Romsdal og Trøndelag om tilskuddsmidler til «Kompetansehevendende tiltak for lindrende behandling og omsorg ved livets slutt». Vi mottok i 2019 tolv søknader på til sammen kr. 10.031.000 fra kommuner i Midt-Norge, som er en økning på kr 1.600.000 fra året før. Av disse innvilget Fylkesmannen i Trøndelag 11 søknader. Tre søknader var interkommunale. Søknadene ble vurdert i samarbeid med KLB Midt-Norge.

Følgende prosjekter fikk tildelt midler i 2019:

- Fosen, 2017-2019: «Etablering av e-læringsprogram for pasienter i langvarig sykdomsforløp»
- Høylandet, 2017-2019: «Utvidet tilbud om lindrende behandling og omsorg ved livets slutt gjennom økt kunnskap og etablering av palliativ team»
- Melhus og Midtre Gauldal, 2018-2020: «Kompetansenettverk av ressurspersoner i kreft og palliasjon»
- Sula, 2017-2019: «Innføring av palliativ plan i Møre og Romsdal»
- Trondheim, 2018-2020: «Opprettelse av palliativ team i Trondheim kommune»
- Trondheim, 2019-2021: «Innføring av palliativ plan i Trondheim kommune»
- Vikna, 2019-2022: «Innføring av palliativ plan i Vikna kommune - øke kompetansen, - opprette palliativ team»
- Verdal, 2018-2020: «Trygge ansatte og brukere. Tilrettelegging for gode og trygge dager i eget hjem for alvorlig syke og deres pårørende»
- Ørsta, 2019-2021: «Ivaretagelse av vaksne og born som pårørende ved alvorlig sykdom» – innføring av CSNAT, - system for etterlatte samtaler»
- Ørsta, 2019-2021: «Opprettelse av ressursnettverk innen ergo/fysio»
- Ålesund, 2017-2019: «Utprøving og bruk av dataverktøyet EIR, symptomkartlegging hos palliative pasienter i en lindrende enhet på et sykehjem»

4. UNDERVISNING OG UTDANNING

En av våre hovedoppgaver er å styrke kompetanse gjennom koordinering og gjennomføring av undervisning og opplæring rettet mot helsepersonell i kommune- og spesialisthelsetjenesten. Vi samarbeider tett med NTNU gjennom bachelor- og videreutdanningen innen sykepleie, medisinstudiet i Trondheim og andre studier, og har også samarbeid med en rekke organisasjoner og kommuner i regionen. KLB har gjennomført følgende undervisningsoppdrag i 2019:

- Cytostatikakurs for kommune- og spesialisthelsetjenesten
- Fagdager ved Kreftklinikken og andre klinikker ved St. Olavs hospital
- Regionale fagdager i Malvik, Levanger og Averøy
- Spesialutdanning i geriatri
- Master i farmasi
- Kurs i palliasjon
- Mathias-seminaret
- NTNU bachelor og videreutdanning i kreftsykepleie
- Ressursnettverk i Trondheim og St. Olavs hospital, og i Orkdalsregionen
- Onkologikurs for fysioterapeuter
- Ukentlig videokonferanse
- Medisinstudentutdanning
- Markering av SLB 25 år ved Kreftklinikken (undervisningsuke)

5. INTERNASJONALE OPPDRAG

KLB arrangerte sammen med kursets styringsgruppe 1. modul av Nordisk spesialistkurs i palliativ medisin. Kurset består av seks ukeskurs, med oppstart i 2019 og uteksaminering i 2021. Første modul ble som tidligere år holdt i Trondheim, og den ble gjennomført i september 2019.

6. FORSKNING

All forskning ved KLB Midt-Norge koordineres i samarbeid med forskningsgruppe kreft og palliasjon ved Institutt for klinisk og molekylær medisin, NTNU og Kreftklinikken, St. Olavs hospital. Detaljer om artikler og prosjekter finnes i den offentlige databasen Cristin.

6.1. VITENSKAPELIGE ARTIKLER:

- Vagnildhaug OM, Brunelli C, Hjermsstad MJ, Strasser F, Baracos V, Wilcock A, et al. A prospective study examining cachexia predictors in patients with incurable cancer. *BMC Palliat Care*. 2019;18:46:1-10.
- Tobberup R, Thoresen L, Falkmer U, Yilmaz MK, Solheim TS, Balstad TR. Effects of current parenteral nutrition treatment on health-related quality of life, physical function, nutritional status, survival and adverse events exclusively in patients with advanced cancer: A systematic literature review. *Crit Rev Oncol Hematol*. 2019;139:96-107.
- Thronæs M, Balstad TR, Brunelli C, Løhre ET, Klepstad P, Vagnildhaug OM, et al. Pain management index (PMI)- does it reflect cancer patients' wish for focus on pain? *Supportive Care in Cancer*. 2019:1-10.
- Tarberg AS, Kvangarsnes M, Hole T, Thronæs M, Madssen TS, Landstad B. Silent voices : Family caregivers' narratives of involvement in palliative care. *Nursing Open*. 2019:1-9.
- Stene GB, Balstad TR, Leer ASM, Bye A, Kaasa S, Fallon MT, et al. Deterioration in muscle mass and physical function differs according to weight loss history in cancer cachexia. *Cancers*. 2019;11(12):1-14.
- Solheim TS, Vagnildhaug OM, Laird BJ, Balstad TR. Combining optimal nutrition and exercise in a multimodal approach for patients with active cancer and risk for losing weight: Rationale and practical approach. *Nutrition - The International Journal of Applied and Basic Nutritional Sciences*. 2019;67-68:110541:1-6.
- Sandmæl JA, Sand K, Bye A, Solheim TS, Oldervoll LM, Helvik A-S. Nutritional experiences in head and neck cancer patients. *European Journal of Cancer Care*. 2019;28(6).
- Løhre ET, Thronæs M, Brunelli C, Kaasa S, Klepstad P. An in-hospital clinical care pathway with integrated decision support for cancer pain management reduced pain intensity and needs for hospital stay. *Supportive Care in Cancer*. 2019:1-12.
- Jakobsen G, Engstrøm M, Thronæs M, Løhre ET, Kaasa S, Fayers P, et al. Sleep quality in hospitalized patients with advanced cancer: an observational study using self-reports of sleep and actigraphy. *Supportive Care in Cancer*. 2019:1-9.
- Bye A, Meli K, Solheim TS, Laird BJ, Kaasa S, Stene GB, et al. Food intake by Patient-Generated Subjective Global Assessment (PG-SGA) corresponds to energy and protein intake as well as weight change in patients with advanced cancer. *Clinical Nutrition Experimental*. 2019;25:20-8.
- Blackwood HA, Hall CC, Balstad TR, Solheim TS, Fallon M, Haraldsdottir E, et al. A systematic review examining nutrition support interventions in patients with incurable cancer. *Supportive Care in Cancer*. 2019:1-13.
- Balstad TR, Bye A, Jenssen CRS, Solheim TS, Thoresen L, Sand K. Patient interpretation of the Patient-Generated Subjective Global Assessment (PG-SGA) Short Form. *Patient Preference and Adherence*. 2019;13:1391-400.

6.2. AKTIVE FORSKNINGSPROSJEKTER:

- Multimodal Exercise/Nutrition/Anti-inflammatory treatment for cachexia – the MENAC trial
- Orkdalsmodellen – et samhandlingsprosjekt for kreft og palliasjon
- Parenteral nutrition therapy in patients with advanced cancer
- Pharmacological treatment of insomnia in advanced cancer
- Sleep quality in patients with advanced cancer
- Symptom severity in advanced cancer

www.palliasjon-midt.no
www.facebook.com/klbmidtnorge

KOMPETANSESENTER
I LINDRENDE BEHANDLING
MIDT-NORGE

 NTNU
Kunnskap for en bedre verden

HELSE **MIDT-NORGE**
- På lag med deg for din helse -

 ST. OLAVS HOSPITAL
UNIVERSITETSSYKEHUSET I TRONDHEIM